

पिनी ग्राह्या "तदभावे तु सायाङ्गव्यापिनी परिगृह्यता-
मिति" साधवोक्तेः कृष्णा तु परा. "कृष्णा तु चरतो-
ऽखिलेति" दीपिकोक्तेः कृष्णापि पूर्वैवेत्यनन्तभट्टाः ।

द्वितीया तु कृष्णा पूर्वा शुक्लोत्तरा इति हेमाद्रिः, कृष्णा
द्वितीयादिमा "पूर्वाह्णे यदि सा सिता तु परतः सर्वा" इति
दीपिकोक्तेः साधवानन्तभट्टमते तु सर्वापि द्वितीया परा
तथा च साधवः "पूर्वेद्युरसती प्रातः परेद्युस्त्रिचङ्गत्तमा ।
सा द्वितीया परोपोष्या पूर्वविद्धा ततोऽन्यथा" इति

तृतीया तु सर्वमते रश्माव्यतिरिक्ता परैव तेन युग्म-
वाक्यं रश्माव्रतविषयम् "रश्माख्यां वर्जयित्वा तु तृतीयां
द्विजसत्तम ! अन्येषु सर्वकार्येषु गणयुक्ता प्रशस्यत
इति ब्रह्मवैवर्तात् गौरीव्रते तु विशेषमाह साधवः
"सूक्तं भावसत्त्वे ऽपि दिने गौरीव्रतं परे । शुद्धाधि-
कायामध्ये वं गणयोगप्रशंसनादिति" ।

चतुर्थ्यपि सर्वमते गणेशव्रतातिरिक्ता परैव युग्मवा-
क्यात् "एकादशी तथा षष्ठी अभावास्या चतुर्थिका ।
उपोष्याः परसंयुक्ताः पराः पूर्वैण संयुताः" इति साध-
वीये बृहद्ब्रह्मसिद्धोक्तेश्च

नागचतुर्थी तु मध्याङ्गव्यापिनी पञ्चमीयुता च ग्राह्या
इति निर्णयास्मृते साधवीये चोक्तम् "युगं मध्यदिने यत्न
तत्तोषोय फणीश्वरान् । क्षीरेणाप्याय्य पञ्चस्यां पूजयेत् प्र-
यतो नरः । विघाणि तस्य नश्यन्ति न तान् हिंसन्ति प-
न्नगाः" इति साधवीये देवल्लोक्तेः युगं चतुर्थी । पूर्वत्र
मध्याङ्गव्याप्तौ पूर्वा अन्यपक्षेषु परैव पञ्चस्यां पूजोक्तेः
गणेशव्रते तृतीयायुते च तृथी "चतुर्थी तु तृतीयायां
महापुण्यफलप्रदा । कर्तव्या व्रतिभिर्वत्स ! गणनाथ
सुतोषिणी" इति हेमाद्रौ ब्रह्मवैवर्तात् । साधवीये तु
गणेशव्रते "मध्याङ्गव्यापिनी सुख्या" चतुर्थी गणनाथस्य
मातृविद्या प्रशस्यते । मध्याङ्गव्यापिनी चेत् स्यात् परत-
श्चेत् परेऽहनि" इति बृहद्ब्रह्मसिद्धवचनात् "प्रातः शुक्ल-
तिलैः स्नात्वा मध्याङ्गे पूजयेद्भूप !" इति "तत्त्वत्ये ऽभि-
धानाच्च तेन परदिने तथाप्ये परा अन्यथा पूर्वैत्युक्तम् वस्तु-
तस्तु यत्न भाद्रशुक्लचतुर्थ्यादौ गणेशव्रतविशेषे मध्याङ्ग-
पूजोक्ता तद्विषयाप्येव प्रागुक्तवचनानि न तु सार्वत्रि-
काणि । संकष्टचतुर्थ्यादौ बहूनां कर्मकालानां बाधापक्षेः
तेन सर्वत्र गणेशव्रते पूर्वैवेति सिद्धम् । संकष्टचतुर्थी तु
चन्द्रोदयव्यापिनी ग्राह्या दिनद्वये तथाप्ये मातृयोगस्य
सत्त्वात् पूर्वैति कौचित् । अन्ये तु सृष्टतत्त्वयादिरूपस्य

तृतीयायोगस्याभावात्परदिने साधवोक्तमध्याङ्गव्यापिसं-
त्वात् संपूर्णत्वाच्च परेत्याचक्षते । दिनद्वये तदभावे तु परैव ।
गौरीव्रते तु पूर्वैव । "गणेशगौरीब्रह्मलाव्यतिरिक्ताः प्र-
कीर्त्तिताः । चतुर्थ्यः पञ्चमीविद्धा देवतान्तरयोगतः" इति
मदनरत्ने ब्रह्मवैवर्तात्

पञ्चमी तु साधवमते सर्वापि पूर्वा "चतुर्थीसं-
युता कार्या पञ्चमी परया न तु । देवे कर्मणि
पितृषु च शुक्लपक्षे तथा सितेति" हारोतोक्तेः
हेमाद्रिमते तु कृष्णा पूर्वा सिता परा "कृष्णा पूर्वयुता
सिता परयुता स्यात् पञ्चमी" इति दीपिकोक्तेः वस्तुतस्तु
हारोतोक्तिरुपवासविषया "प्रतिपत्पञ्चमी चैव सावित्री-
भूतपूर्णिमा । नवमी दशमी चैव नोपोष्याः परसंयुताः"
इति ब्रह्मवैवर्तात् यत्तु "पञ्चमी तु प्रकर्तव्या षष्ठी युक्ता
तु नारद !" इत्यापस्तम्बीयम् तत् स्कन्दव्रतपरम् "स्क-
न्दोपवामे स्त्रीकार्या पञ्चमी परसंयुता" इति वाक्यशेषा-
दिति साधवः तद्भागपूजाविषयमित्यनन्तभट्टनिर्णयास्मृता-
दयः । चमत्कारचिन्तानभयौ च "पञ्चमी नागपूजायां
कार्या षष्ठीसमन्विता । तस्यान्तु तृप्तिता नागा इतरा
सचतुर्थिका" इति तेन नागपूजादौ परैव । यत्तु मदन-
रत्नदिवोदासीययोः "आवणपञ्चस्यतिरिक्ता पूर्वैत्युक्तं
"आवण्ये पञ्चमी शुक्ला संपोक्ता नागपञ्चमी । तां परि-
त्यज्य पञ्चस्यतृथीसंहिता हिताः" इति संप्रहोक्तेः,
"गणेशस्कन्दयोगाभ्यां क्रमाद्भागः शुभाशुभः । भित्वा-
मित्ते तयोः पत्ने नागानामासुवर्ह्यौ" इति षट्त्रिंश-
न्मताच्च आवणपञ्चस्यतिरिक्तायाः नागपञ्चस्यास्यतृथीयुत-
त्वसक्तं तदुपवासादिषिषयम् । पत्ने वाहने ।

षष्ठी सर्वमते स्कन्दव्रतातिरिक्ता परैव युग्मवाक्यात्
"नागविद्धा न कर्तव्या षष्ठी चैव कदाचन" इति स्कान्दाच्च
निर्णयास्मृते "षष्ठी च सप्तमी चैव वारश्चेद्दशुमास्त्रिनः ।
योगोऽयं पद्मको नाम सूर्यकोटिपञ्चैः समः" ।

सप्तमी पूर्वैव युग्मवाक्यात् "षष्ठी युता सप्तमी च
कर्तव्या तात ! सर्वदा" इति स्कान्दाच्च ।

अष्टमी तु सर्वमते कृष्णा पूर्वा सिता परा "व्रत-
मात्रेऽष्टमी कृष्णा पूर्वा शुक्लाष्टमी परा" इति
साधवोक्तेः "परयुक् शुक्लाष्टमी पूर्वयुक् कृष्णा" इति
दीपिकोक्तेश्च शिवशक्तप्रत्यये तु कृष्णायुत्तरा
"पञ्चद्वयेऽयुत्तरैव शिवशक्तिसहोत्सवः" इति साध-
वोक्तेः दिवोदासीये भविष्ये "यदा यदा सिताष्टम्यां